

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1340/2020
30.07.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Слађане Накић Момировић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из с. ..., ВВ из с. ..., ГГ из ..., ДД из ..., ЂЂ из с. ..., ЕЕ из ..., ЖЖ из ..., ЗЗ из ..., ИИ из ..., ЈЈ из ..., КК из с. ..., ЛЛ из с. ..., ЉЉ из ..., ММ из ..., НН из ..., ЊЊ из с. ..., ОО из с. ..., ПП из с. ..., РР из с. ..., СС из ..., ТТ из ..., ЋЋ из ... и УУ из ..., које све заступа Милан Мелајац, адвокат из ..., ул. ..., против туженог Републичког хидрометеоролошког завода Србије, Београд, ради исплате, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 194/20 од 24.01.2020. године, у седници одржаној 30.07.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца АА, ГГ, ЕЕ, ИИ, ЛЛ, НН, РР и ЋЋ, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 194/20 од 24.01.2020. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужилаца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду 1 П1 11/19 од 07.10.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца АА, ББ, ВВ, ГГ, ДД, ЂЂ, ЕЕ, ЖЖ, ИИ, ЈЈ, КК, ЛЛ, ЉЉ, ММ и НН и обавезан тужени да им по основу исхране за време рада и боравка на терену за период од 01.01.2003. године до 31.12.2004. године, исплати сваком понаособ појединачне месечне износе са законском затезном каматом, ближе наведене у овом ставу изреке. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца ЊЊ, ОО, ПП, РР, ОО, ТТ, ЋЋ и УУ и обавезан тужени да им по основу исхране за време рада и боравка на терену за период од 01.01.2005. до 31.12.2006. године исплати сваком понаособ појединачне месечне износе са законском затезном каматом ближе наведене у овом ставу изреке. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима АА, ВВ, ГГ, ЖЖ, ИИ, ЈЈ, ЛЛ, КК, ЉЉ, ММ, НН, ЊЊ, ОО, ПП, РР, ОО, ТТ, ЋЋ и УУ, солидарно накнади трошкове поступка у износу од 1.930.750,00 динара, све са законском затезном каматом, почев од дана извршности пресуде, у року од 15 дана по пријему писменог отправака пресуде, под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 194/20 од 24.01.2020. године, ставом првом изреке, преиначена је пресуда Другог основног суда у Београду 1 П1

11/19 од 07.10.2019. године у ставу првом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужилаца АА, ББ, ВВ, ГГ, ДД, ЋЋ, ЕЕ, ЖЖ, ИИ, ЈЈ, КК, ЛЛ, ЉЉ, ММ и НН, да се обавезе тужени да им исплати појединачно одређене месечне износе по основу исхране за време рада и боравка на терену за период од 01.01.2003. до 31.12.2004. године, а у делу става другог изреке првостепене пресуде, тако што је одбијен тужбени захтев тужилаца ЊЊ, ОО, РР, ОО, ТТ, ЋЋ и УУ, да се обавезе тужени да им по основу исхране за време рада и боравка на терену за период од 01.01.2005. до 30.09.2005. године, исплати ближе наведене месечне износе са законском затезном каматом од дана доспећа па до коначне исплате. Ставом другим изреке побијане пресуде, одбијена је, као неоснована, жалба туженог и потврђена пресуда Другог основног суда у Београду 1 ПП 11/19 од 07.10.2019. године у осталом делу става другог изреке за период од 01.10.2005. до 31.12.2006. године. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде, тако што је обавезан тужени да солидарно исплати тужиоцима ЊЊ, ОО, ПП, РР, ОО, ТТ, ЋЋ и УУ трошкове парничног поступка у износу од 1.006.050,00 динара, са законском затезном каматом, почев од дана наступања услова за извршење па до исплате, док је одбијен захтев тужилаца АА, ВВ, ГГ, ЖЖ, ИИ, ЈЈ, ЛЛ, КК, ЉЉ, ММ и НН, да се обавезе тужени да им исплати трошкове поступка као неоснован. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужилаца и туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка, као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци АА, ГГ, ЕЕ, ИИ, ЛЛ, НН, РР и ЋЋ су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права. Трошкове парничног поступка су тражили на име састава ревизије у износу од 292.500,00 динара.

Тужени није поднео одговор на ревизију тужилаца.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14) – у даљем тексту: ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. ЗПП због којих се ревизија може изјавити. У поступку по жалби, другостепени суд није пропустио да примени нити је неправилно применио одредбе процесног закона, што би било или могло бити од утицаја на законитост и правилност побијане пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци означени у ставу првом изреке првостепене пресуде били су у радном односу код туженог у периоду од 01.01.2003. до 31.12.2004. године, а тужиоци означени у ставу другог изреке били су у радном односу код туженог у периоду од 01.01.2005. до 31.12.2006. године и били су распоређени на метеоролошким станицама и радарским местима, па је тужени био дужан да им обезбеди минимум услова за теренски рад који се односи на исхрану и смештај. Тужени је тужиоцима у утуженим периодима дневно исплаћивао увећану зараду у висини од 3% просечне зараде по запосленом у привреди Републике на име теренског

додатка. Тужени је обезбедио смештај тужиоцима приликом теренског рада и исплатио износе за један оброк по сваком радном дану који је инкорпориран у основну зараду, али им није исплатио накнаду за преостала два obroка по дану теренског рада, због чега су тужиоци, након обављеног вештачења од стране вештака за економско-финансијску област, определили тужбени захтев за накнаду штете по овом основу у поднеску од 24.05.2018. године.

Првостепени суд је усвојио у целини тужбени захтев тужилаца позивајући се на одредбе члана 30а став 1. тачка 3. Општег колективног уговора („Сл. гласник РС“, бр.22/97...31/05), члана 23в став 1. тачка 4) Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Службени гласник РС“ бр. 37/94....81/05) и члана 118. став 1. тачка 4. Закона о раду. Првостепени суд је оценио да из наведених норми произлази да је послодавац дужан да запосленом, поред теренског додатка, исплати и трошкове исхране за време рада и боравка на терену. По налажењу првостепеног суда, у одсуству посебног прописа којим је предвиђена висина тих трошкова до 23.09.2005. године, запосленом припада накнада трошкова за два obroка у току дана обрачуната на основу дневне вредности накнаде за месечну исхрану у току рада из члана 30а став 1. тачка 1. Општег колективног уговора.

Апелациони суд у Београду је одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду у делу којим је обавезан тужени да тужиоцима ЊЊ, ОО, ПП, РР, ОО, ТТ, ЋЋ и УУ, на име накнаде трошкова исхране за два obroка дневно исплати утужене износе за период од 01.10.2005. до 31.12.2006. године. Другостепеном пресудом је преиначена првостепена пресуда тако што су одбијени тужбени захтеви претходно побројаних тужилаца за исплату накнаде трошкова исхране за два obroка дневно за период од 01.01.2005. до 30.09.2005. године, као и тужбени захтеви тужилаца који су били у радном односу код туженог у току 2003. и 2004. године за исплату предметне накнаде у том периоду рада. Другостепени суд је оценио да је за расправљање спорног односа меродаван пропис Уредба о изменама и допунама Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима изабраних, односно постављених лица, која је објављена у „Службеном гласнику“, број 81/05 од 23.09.2005. године, а ступила на снагу осмог дана од дана објављивања, дакле 01.10.2005. године, осим одредбе члана 5. која је ступила на снагу 01.01.2006. године, а којом су брисани чланови 16. и 17. Уредбе.

По налажењу Врховног касационог суда, пресуда Апелационог суда у Београду се неосновано побија ревизијом због погрешне примене материјалног права.

Сагласно одредбама члана 1. став 3. и члана 17. Закона о државној управи („Сл. гласник РС“, бр.20/92...49/99) и одредбама члана 1. став 2. и члана 34. Закона о државној управи („Сл. гласник РС“, бр.79/05), Републички хидрометеоролошки завод Србије, тужени у овој парници, има статус посебне републичке организације, као организационог облика државне управе.

Начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања постављених и запослених лица у посебним организацијама у утуженом периоду је био уређен

Законом о платама у државним органима и јавним службама (члан 1. тачка 1). Одредбама члана 5. став 1. тачка 4) и став 2. наведеног закона је било прописано да додатак на плату припада за дневну накнаду за повећане трошкове рада и боравка на терену (теренски додатак), који се обрачунава и исплаћује у висини утврђеној прописима о раду.

Пропис којим су у утуженом периоду били утврђени висина, услови и начин исплате одређених накнада и других примања запослених у државним органима, између осталог и додатка на плату за рад на терену, јесте Уредба о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Сл. гласник РС“, бр.37/94...37/01). Одредбом члана 16. став 2. наведене уредбе било је прописано да додатак за рад на терену обухвата трошкове за смештај и исхрану, а одредбом члана 17. да дневни додатак за рад на терену износи 3% од просечне месечне зараде по запосленом у привреди Републике исплаћене према последњем коначно објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике, на дан исплате.

Уредбом о изменама и допунама Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Сл. гласник РС“, број 81/05), која је ступила на снагу 01.10.2005. године, брисани су чл.16. и 17. Уредбе и додат члан 23в који у ставу 1. тачка 4) прописује да се додатак на плату исплаћује за повећане дневне трошкове рада и боравка на терену (теренски додатак) - у износу од 3% просечне месечне зараде запосленог у привреди Републике, према последњем коначном објављеном податку републичког органа надлежног за статистику, а ако нису обезбеђени смештај и исхрана - у теренски додатак улазе и трошкови смештаја и исхране, али највише до износа накнаде за дневницу за службено путовање и трошкове ноћења (члан 6. и 7. ове Уредбе). Цитирана одредба члана 23в став 1. тачка 4. у пречишћеном тексту Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Сл. гласник РС“, број 95/05) садржана је у члану 23. тачка 4).

Из цитираних одредаба Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица и њених измена и допуна произлази да у теренски додатак улазе трошкови смештаја и исхране за рад на терену, а да тек од 01.10.2005. године, како је основано закључио Апелациони суд у Београду у побијаној другостепеној пресуди, запослени којима није обезбеђена исхрана на терену имају право на накнаду тих трошкова, али највише до износа накнаде за дневницу за службено путовање која износи 5% од просечне месечне зараде по запосленом у привреди Републике (члан 6). Стога је другостепеном пресудом правилно преиначена првостепена пресуда у ставу првом и делу става другог изреке, тако што су одбијени тужбени захтеви тужилаца да им се исплати накнада трошкова исхране за два obroка дневно на терену у току 2003. и 2004. године, односно у периоду од јануара закључно са септембром месецом 2005. године.

По налажењу Врховног касационог суда, ревиденти неосновано сматрају да им утужено потраживање припада на основу одредаба члана 118. став 1. тачка 4) Закона о

раду („Сл. гласник РС“, бр.24/05) и члана 30а став 1. тачка 3) Општег колективног уговора. Наиме, према одредби члана 118. став 1. тачка 4) Закона о раду, запослени има право на накнаду трошкова смештаја и исхране за рад и боравак на терену, у складу са општим актом, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин. Међутим, одредбе Закона о раду се примењују на запослене у државним органима ако посебним законом није другачије одређено (члан 2. став 2). На основу посебног закона, који се у утуженом периоду примењивао на запослене код туженог – Закона о платама у државним органима и јавним службама, запосленима је за повећане трошкове рада и боравак на терену било признато право на додатак на плату (теренски додатак), који је у себи обухватао и трошкове за смештај и исхрану и био толики да је запосленом за месец дана рада на терену могао да обезбеди средства у висини од 90% од просечне месечне зараде у привреди Републике, а тиме и довољно новца за подмирење трошкова исхране, у конкретном случају за два obroка дневно која није обезбедио послодавац. Поред наведеног, Врховни касациони суд указује на то да се Закон о раду из 2005. године не може применити на потраживања из радног односа настала пре његовог ступања на снагу 27. марта 2005. године.

Приликом доношења ове пресуде Веће је имало у виду да је Врховни касациони суд у пресуди Рев2 244/2018 од 13.09.2018. године изразио став да запослени код туженог у утуженом периоду до 30.09.2005. године, поред теренског додатка, имају право и на накнаду трошкова смештаја и исхране ако им нису обезбеђени на терену, у складу са чланом 30а став 1. тачка 3) Општег колективног уговора, налазећи да то питање није било регулисано Уредбом о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица. Међутим, ово питање је до 30.09.2005. године било уређено одредбом члана 16. став 2. наведене уредбе на тај начин да је додатак за рад на терену који је тужени исплаћивао тужиоцима обухватао трошкове за смештај и исхрану, па је стога правни став изражен у пресуди Рев2 244/2018 од 13.09.2018. године морао бити измењен.

Имајући у виду изнето, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Како је ревизија тужилаца одбијена као неоснована, у смислу члана 153. став 1. ЗПП, одбијен је захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка.

**Председник већа-судија
Катарина Манојловић Андрић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић